

Ingen övergödning Vad händer inom vattenområdet?

Else-Marie Mejersjö

1. EU:s vattendirektiv. *Beslut om åtgärdsprogram tas i december 2009.*

2. Baltic Sea Action Plan. *13 åtgärder föreslogs i somras av Jordbruksverket och Naturvårdsverket. Remissomgång pågår.*

3. Kommunala dricksvattentäkter. *500 – 1 000 täkter ska förses med skyddsområde och skyddsföreskrifter inom några år.*

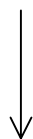
4. Nitratdirektivet. *Kommissionen vill skärpa Sveriges regler på flera punkter. Beslut om föreskrifter i dec.*

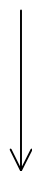
1980-talet
Regler om
spridning och
lagring av
gödsel samt
djurtäthet

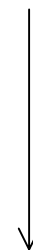
1988
Riksdagen
beslutar om
ett åtgärds-
program mot
växtnärings-
läckage

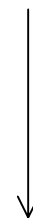
1995 EU
Miljöersättningar till
fånggrödor, våtmark
och skydds-zoner
Nitratkänsliga
områden

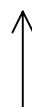
2001
Greppa
näringen
startar

2005
Översyn
av regler
för djur-
täthet

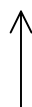
2011
Nya etappmål
2010
BSAP
Nya regler i
nitratkänsliga
områden
Nya
miljöstöd

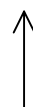
1984
Miljöavgifter
på
mineralgödsel

1992
Regler
om
grön
mark

1995
Regler om
täckning av
gödsel-
behållare

1996
Regler om
nedbrukning
av gödsel

2003
Utökade
nitrat-
känsliga
områden

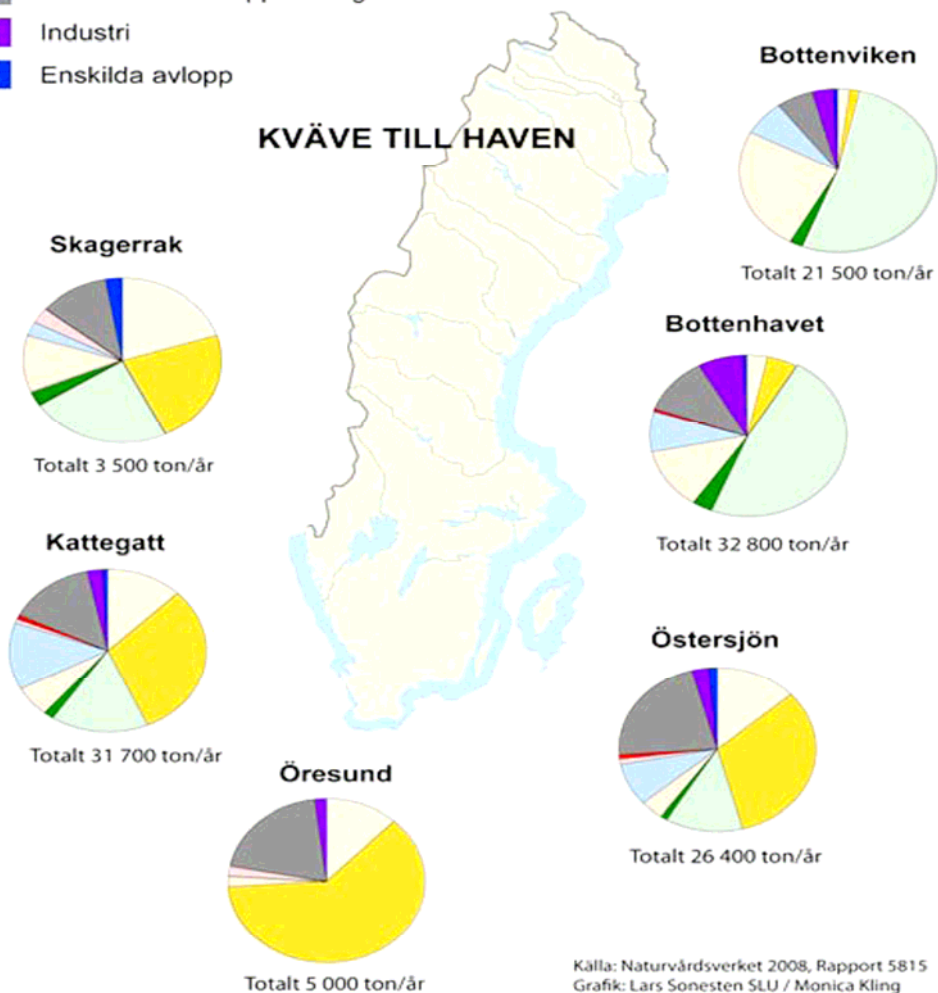

2009
Åtgärds-
program
WFD

Fig 6. Mängd kväve som tillförs från Sverige till de olika havsområdena, och olika källors relativa betydelse

KVÄVE TILL HAVEN

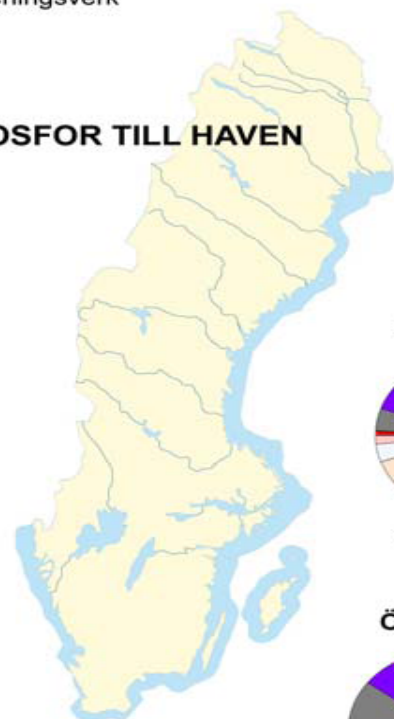
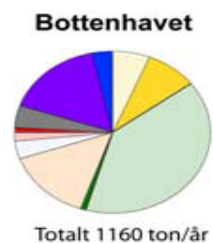
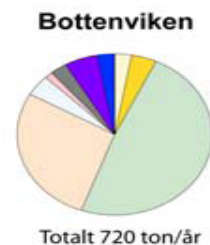
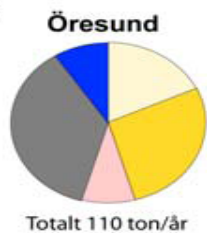
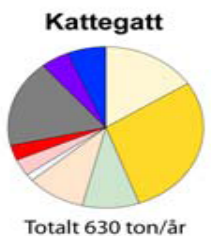

Källa: Naturvårdsverket 2008, Rapport 5815
Grafik: Lars Sonesten SLU / Monica Kling

Fig 7. Mängd fosfor som tillförs från Sverige till de olika havsområdena, och olika källors relativa betydelse

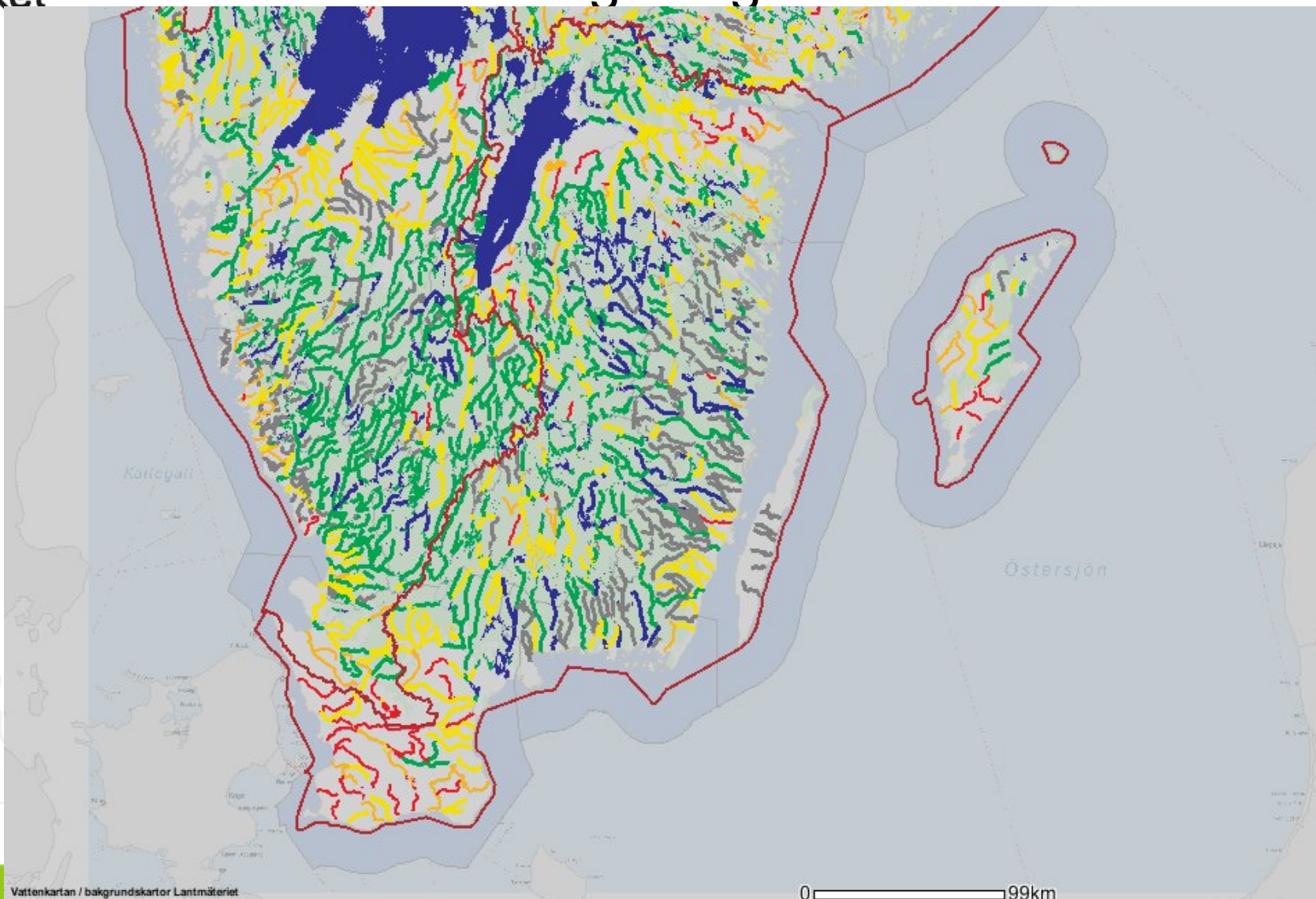

FOSFOR TILL HAVEN

Källa: Naturvårdsverket 2008, Rapport 5815
Grafik: Lars Sonesten SLU / Monica Kling

Statusklassificering enligt vattendirektivet

Vattenmyndigheternas uppdrag till Jordbruksverket i ÅP

- Rikta Greppa Näringen till de områden som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.
- Ta fram underlag för och utveckla föreskrift och/eller andra styrmedel med syfte att minska jordbrukets inverkan på vattenkvaliteten särskilt i områden som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.
- Prioritera insatser för att minska riskerna med och användningen av växtskyddsmedel som inte uppnår....

Förutsättningar för utredningen om åtgärder för BSAP

- Vi har gått igenom de åtgärder som är möjliga, kostnadseffektiva och påverkar hur odlingen sker och inte vad som produceras.
- Vi har inte förslagit åtgärder med kraftig påverkan livsmedelsproduktionen i Sverige som exempelvis att lägga mark i träda eller att omfördela djur mellan regioner
- Vi har tagit hänsyn till förändringar av läckaget 2005-2008. Kattegatt, Öresund och Egentliga Östersjön kan ha minskat med 90, 140 respektive 150 ton. Motsvarande siffror för fosfor blir 3,3 och 5 ton.

Förutsättningar för utredningen forts.

- Scenario fram till 2020
- Utifrån de förutsättningar som antogs visade beräkningen att den odlade arealen och antalet djur kan väntas minska, samtidigt som produktionsvolymen hålls uppe genom ökad produktivitet.
- Belastningen av kväve till Kattegatt och Egentliga Östersjön beräknas minska med 1 600 resp. 1 500 ton, medan belastningen till Öresund ökar med 650 ton.
- Belastningen av fosfor till Egentliga Östersjön minskar med 55 ton.

Förutsättningar för utredningen forts.

- I första hand är möjliga åtgärder föreslagna som går att genomförbara på relativt kort sikt.
- Kväve- och fosforbelastningen på havet skulle kunna minska ytterligare om hela den tekniska eller fysiska potentialen för vissa åtgärder togs i anspråk. Denna potential har därför analyserats för vissa åtgärder.
Exempel är skyddszoner, fånggrödor och våtmarker
- Vi har pekat på men inte förslagit åtgärder som kan genomföras framåt t.ex. fosforfilter.

Föreslagna åtgärder -landsbygdsprogrammet

Åtgärd	Effekt
Fånggrödor och vårbearbetning	375 ton kväve
Reglerbar dränering	22 ton kväve
Skyddszoner bl.a. utmed vattendrag	5 ton fosfor
Våtmarker	300 ton kväve 0-10 ton fosfor
Fosfordammar	125 ton kväve 8 ton fosfor

Föreslagna åtgärder lagstiftning

Åtgärd	Effekt
Inte gödsel invid vattendrag	20 ton kväve 0,5 ton fosfor
Inte stallgödsel på bar mark under hösten eller nov-feb	18 ton kväve
Inte stallgödsel till höstsäd i Sydsverige på lätta jordar	75 ton kväve
Inte stallgödsel till höstsäd i Mellansverige på lätta jordar (dock genom information)	100 ton kväve

Föreslagna åtgärder -kunskap och utveckling

Åtgärd	Effekt	Genomförande
Information till lantbrukare	425 ton kväve	Landsbygdsprogrammet
Reducerad jordbearbetning	250 ton kväve	Teknikutveckling
Behovs- och platsanpassad gödsling	300 ton kväve	Teknikutveckling
Bättre gödsel vid biogasproduktion	80-120 ton kväve	Klimatåtgärd landsbygdsprogrammet

Effekter av åtgärder och kostnader i jordbruket

- 2100 ton är ca 10% av de mänskligt påverkbara utsläppen från jordbruket till Eg. Östersjön, Öresund Kattegatt
- 190-360 mkr totalt
- 25-30 mkr årligen
- ytterligare 17 mkr årligen för åtgärder pga EU-krav
- ytterligare 290 mkr årligen i landsbygdsprogrammet

